

Ekonomiutskottet

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lagar om ändring av kärnenergilagen, av 21 § i säkerhetsutredningslagen och av gruvlagen

INLEDNING

Remiss

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lagar om ändring av kärnenergilagen, av 21 § i säkerhetsutredningslagen och av gruvlagen (RP 8/2020 rd): Ärendet har remitterats till ekonomiutskottet för betänkande och till grundlagsutskottet för utlåtande.

Utlåtande

Utlåtande har lämnats av

- grundlagsutskottet GrUU 22/2020 rd

Sakkunniga

Utskottet har hört

- regeringsråd Tuula Manelius, arbets- och näringsministeriet (distanskontakt)
- specialsakkunnig Iida Huhtanen, arbets- och näringsministeriet
- specialsakkunnig Jaakko Louvanto, arbets- och näringsministeriet
- byråchef Tapani Hack, Strålsäkerhetscentralen.

Skriftligt yttrande har lämnats av

- justitieministeriet
- miljöministeriet
- Polisstyrelsen
- skyddspolisen
- Transport- och kommunikationsverket
- Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården (Valvira)
- Fortum Power and Heat Oy
- Posiva Oy
- Industrins Kraft Abp
- Finlands näringsliv rf
- Finnsecurity ry
- Renbeteslagsföreningen
- Finlands naturskyddsförbund rf
- Finlands Läkarförbund rf

Betänkande EkUB 28/2020 rd

- Suomen Vartioliikkeitten Liitto ry.

PROPOSITIONEN

Regeringen föreslår att kärnenergilagen, säkerhetsutredningslagen och gruvlagen ändras. I kärnenergilagen föreslås det ändringar och preciseringar som gäller skyddsarrangemangen vid användning av kärnenergi. På grund av de ändringsbehov som gäller bestämmelserna om skyddsarrangemang föreslås det att också säkerhetsutredningslagen ändras. Dessutom föreslås det att bestämmelsen i kärnenergilagen om hantering av kärnavfall preciseras.

Vidare föreslås det att kärnenergilagen och gruvlagen preciseras till följd av de ändringar som gjorts i allmänna lagar. Ändringar föreslås i bestämmelserna om offentliga kungöranden och ändringssökande.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Bakgrund och mål

Bakgrunden till förslaget är i synnerhet behovet att utveckla kärn- och strålsäkerheten och att bereda sig på nya slags säkerhetsshot. Ändringar bereddades redan i samband med genomförandet av kärnsäkerhetsdirektivet, som trädde i kraft 2018. Då konstaterades ett behov av ett eget projekt för skyddsarrangemang. En del av ändringsbehoven hänför sig också till behovet att utveckla lagstiftningen så att den motsvarar bestämmelserna i grundlagen, särskilt när det gäller valet av rätt författningsnivå och de grundläggande fri- och rättigheterna.

En del av de ändringar som nu föreslås hänför sig också till den ändrade allmänna lagstiftningen, i synnerhet den förvaltningsrättsliga regleringen. I propositionen ingår också ändringar i gruvlagen som föranleds av ändringarna i den allmänna lagstiftningen.

Ekonomiutskottet anser att de föreslagna ändringarna är behövliga och att de föreslagna bestämmelserna i huvudsak är motiverade. Utskottet tillstyrker lagförslagen, men med de ändringar som framgår av detaljmotiveringen nedan och med följande kommentarer.

De viktigaste förslagen

Den tekniska utvecklingen har bidragit till att säkerhetsriskerna för kärnkraften förändrats. I synnerhet antalet obemannade luftfartyg har ökat och sådana har påträffats i närheten av kärnkraftverk i många europeiska länder, också i Finland. Samtidigt har drönarna utvecklats tekniskt så att de nu kan bära tyngre last. Flygförbudszonen ovanför kärnkraftverken gäller också obemannade luftfartyg, men de befogenheter som den gällande lagen ger är inte tillräckligt effektiva för att ingripa mot drönare. Därför föreslås nu bestämmelser om rätten för säkerhetspersoner för kärnkraftverk att ingripa i obemannade luftfartygs färd.

Betänkande EkUB 28/2020 rd

I förslaget beaktas också särskilt interna hot som kan följa av åtgärder som vidtas av tillståndsinnehavarens egen personal (s.k. insiderhot). Hoten bekämpas genom bestämmelser om läkares anmälningsskyldighet i situationer där en person anses utgöra en risk för kärn- eller strålsäkerheten.

Dessutom har det i det nuvarande rättsläget upptäckts brister som inte har något direkt samband med de nya säkerhetshoten, men som det har ansetts nödvändigt att åtgärda. Bristerna gäller till exempel ordnandet av transporter av kärnämnen och kärnavfall, säkerhetspersonernas befogenheter och säkerhetsutredningarna.

Säkerhetspersonerna arbetar vid en kärnanläggning med uppgifter som motsvarar väktares, men de har avvikande befogenheter på grund av de särskilda förhållandena vid kärnanläggningen. Den gällande lagstiftningen uppfyller inte grundlagens krav på vilka frågor som ska föreskrivas på lagnivå. Ändringsbehov till följd av grundlagen har identifierats särskilt i fråga om utbildningskraven för säkerhetspersonal, bestämmelserna om användning av maktmedel och bestämmelserna om tryggnad av transporter av kärnämnen och kärnavfall.

De föreslagna ändringarna innebär ändå inte att det kommer att ske några stora förändringar i rådande praxis. I fråga om säkerhetspersoner ska det mer exakt föreskrivas om utbildningskrav, befogenheter, omständigheter som hänför sig till användning av maktmedel och maktmedelsredskap och om hur skyddsarrangemangen förhåller sig till polisens behörighet.

Grundlagsutskottets utlåtande och regleringen av användningen av maktmedel

Grundlagsutskottet har lämnat utlåtande (GrUU 22/2020 rd) om propositionen. Grundlagsutskottet har i sitt utlåtande fäst särskild uppmärksamhet vid behoven att precisera bestämmelserna om användning av maktmedel.

De uppgifter som utförs av säkerhetspersoner vid kärnanläggningar utgör privat säkerhetsövervakning. På grund av kärnanläggningarnas särdrag har lagen om säkerhetstjänster dock inte ansetts vara tillräcklig för att skydda användningen av kärnenergi, och bestämmelserna i den har inte ansetts vara direkt tillämpliga.

I 124 § i grundlagen sägs det att offentliga förvaltningsuppgifter kan anförtros andra än myndigheter endast genom lag eller med stöd av lag, om det behövs för en ändamålsenlig skötsel av uppgifterna och det inte äventyrar de grundläggande fri- och rättigheterna, rättssäkerheten eller andra krav på god förvaltning. Uppgifter som innebär betydande utövning av offentlig makt får dock ges endast myndigheter.

Grundlagsutskottet har i sin tolkningspraxis betonat att ansvaret för allmän ordning och säkerhet ska höra till polisen och andra myndigheter. Betydande utövning av offentlig makt kan enligt utskottet ges andra än myndigheter, om användningen av maktmedel sker i ett noggrant avgränsat utrymme eller i en exakt avgränsad situation och när det är fråga om tillfälligt behov av utomstående hjälp. Dessutom har grundlagsutskottet sett det som viktigt att fastställa säkerhetsorganisationens och säkerhetspersonalens ansvar.

Betänkande EkUB 28/2020 rd

Med hänsyn till att kärnanläggningar är förknippade med säkerhetsrisker behöver de enligt grundlagsutskottet säkerhetsarrangemang utöver det normala. Därför har utskottet ansett det motiverat att kärnanläggningen själv i första fasen försöker gardera sig genom säkerhets- och beredskapsmekanismer och genom att bereda sig på att bekämpa olagliga handlingar med maktmedel om så behövs. Grundlagsutskottet menar att det är nödvändigt och funktionellt att anförtro kärnanläggningarna offentliga förvaltningsuppgifter.

I sitt utlåtande om den aktuella propositionen kommer grundlagsutskottet med en konstitutionell anmärkning enligt vilken lagförslag 1 kan behandlas i vanlig lagstiftningsordning bara om utskottets konstitutionella anmärkning till att befogenheter som gäller användning av maktmedel binds vid nödvändigheten, försvarbarheten och proportionaliteten i användningen av maktmedel beaktas på behörigt sätt. Ekonomiutskottet föreslår nedan i detaljmotiveringen att bestämmelserna om detta preciseras.

Grundlagsutskottet pekar också på behovet att precisera och ändra den nu föreslagna regleringen i fråga om utbildning i användningen av maktmedelsredskap, övervakning av säkerhetspersoner och definition av maktmedelsredskap. Ekonomiutskottet anser att bestämmelserna måste preciseras. Följaktligen föreslår utskottet vissa ändringar nedan i detaljmotiveringen.

I synnerhet när det gäller de maktmedelsredskap som är tillåtna för säkerhetspersoner och definitionerna av dem anser grundlagsutskottet att användningen av redskapen förutsätter exakta och noggrant avgränsade behörighetsbestämmelser som uppfyller kraven på godtagbarhet och proportionalitet i fråga om en begränsning av de grundläggande fri- och rättigheterna. Enligt grundlagsutskottet ska de maktmedelsredskap som får användas i uppdragen specificeras uttömmande i lag i ett regelverk av detta slag. Grundlagsutskottet menar därför att 7 u § 2 mom. om lindrigare maktmedelsredskap än skjutvapen bör strykas i kärnenergilagen.

Ekonomiutskottet anser det dock viktigt att säkerhetspersonerna vid kärnanläggningar har tillgång till de maktmedelsredskap som behövs med tanke på kärnsäkerheten. Om 7 u § 2 mom. stryks utan att förteckningen över tillåtna maktmedelsredskap kompletteras, innebär det enligt utredning att kärnsäkerheten försämras jämfört med nuläget. Enligt den gällande lagen ska de metoder och redskap som står till förfogande anges i säkerhetsreglementet. Lagen anger i nuläget inte alls vilka maktmedel som är tillåtna. Med dagens förfarande kan nya redskap tas i bruk om hotbilden för kärnanläggningen förändras. Om det föreslagna 7 u § 2 mom. stryks utan att regleringen kompletteras på lämpligt sätt kan det i värsta fall leda till en situation där man för att avvärja ett hot mot en kärnanläggning blir tvungen att tillgripa kraftfulla maktmedelsredskap som är farligare för den person som de riktas mot, eftersom lagen inte tillåter lindrigare maktmedelsredskap som står i rätt proportion till situationen. Ekonomiutskottet föreslår därför att 7 u § 1 mom. i kärnenergilagen kompletteras och att tillåtna maktmedelsredskap specificeras på det sätt som anges nedan i detaljmotiveringen.

Förslag till bestämmelser om offentliga kungörelser

De förslag som gäller offentliga kungörelser hänför sig till tidigare ändringar som gjorts i lagstiftningen om offentlig delgivning och kungörelse. Avsikten är att samordna bestämmelserna i kärnenergilagen med förvaltningslagen. Sakkunniga har till viss del varit av olika åsikt om hur lyck-

Betänkande EkUB 28/2020 rd

ade de föreslagna bestämmelserna är. Å ena sidan har kungörelsetiden på 14 dygn ansetts vara för kort och å andra sidan har det ansetts att regeringen inte motiverat avvikelser från förvaltningslagens 62 a § om offentlig kungörelse. Ekonomiutskottet föreslår därför att bestämmelsen ändras på det sätt som beskrivs i detaljmotiveringen och pekar på behovet att i anknytning till att kärnenergilagen omarbetas bedöma hur tydliga och fungerande bestämmelserna om hörande och behandling av tillståndsansökningar är.

Också beträffande bestämmelserna om offentlig kungörelse i gruvlagen har sakkunnigas åsikter om behovet av särskilda bestämmelser till viss del gått i sär. Förslaget innebär att tidsfristen för hörande enligt gruvlagen förblir densamma som nu, 30 dygn. Även om det kan ses som motiverat att för konsekvensens skull samordna bestämmelserna med förvaltningslagen anser utskottet att tidsfristerna enligt gruvlagen inte bör förkortas i enlighet med 62 a § i förvaltningslagen, eftersom detta kan ge intryck av att offentligheten för tillståndsansökningar minskar jämfört med nuläget. Utskottet anser i varje fall att det i anknytning till totalreformen av gruvlagen särskilt behöver utvärderas hur bestämmelserna om information fungerar och om de är tillräckligt tydliga. Ekonomiutskottet har i ett tidigare betänkande om gruvlagen (EkUB 7/2020 rd – MI 7/2019 rd) lyft fram att de lokala påverkansmöjligheterna liksom också fastighets- och markägarnas ställning och rätt att få information ska förbättras inom verkningssområdet.

När både kärnenergilagen och gruvlagen är tillämpliga borgar förvaltningslagen för att tidsfristen för hörande inte begränsas i situationer där en tidsfrist för överklagande eller någon annan tidsfrist som påverkar mottagarens rättigheter börjar löpa från delfäendet av handlingen. Då ska kungörelsen och handlingen hållas framlagda för allmänheten tills tidsfristen går ut.

Avslutningsvis

Grundlagsutskottet tar också i sitt utlåtande upp behovet av en omarbetning av kärnenergilagen; utskottet har pekat på behovet så tidigt som 2008. Ekonomiutskottet instämmer i grundlagsutskottets bedömning att lagens systematik är oklar och att det finns behov av att revidera lagen. Den reglering som nu föreslås kan till sitt innehåll betraktas som en förbättring jämfört med nuläget, men eftersom bestämmelserna är svårbegripliga, splittrade och bristfälliga anser ekonomiutskottet att lagstiftningen snarast måste omarbetas helt och hållet. Samtidigt finns det skäl att bedöma hur väl de nu föreslagna bestämmelserna fungerar och om de är heltäckande. Även om säkerhetspersonernas ställning, uppgifter och befogenheter preciseras i och med den föreslagna regleringen, finns det skäl att i den kommande reformen bedöma hur regleringen fungerar till exempel i fråga om säkerhetspersonernas ansvar och tillsynen.

Ekonomiutskottet framhåller att kärnenergilagstiftningen snarast behöver omarbetas, inte bara för att den ska bli tydlig och begriplig utan också för kärnsäkerhetens skull och på grund av behov att se över innehållet till följd av omvärldens utveckling i stort. En fråga som bör beaktas i regleringen är behovet av bestämmelser om små kärnreaktorer, i synnerhet med hänsyn till den snabba tekniska utvecklingen på området.

Betänkande EkUB 28/2020 rd

DETALJMOTIVERING

1. Lagen om ändring av kärnenergilagen

7 i §. Personal. Utskottet föreslår att 7 i § 7 mom. kompletteras med en hänvisning till 19 § 1 mom. 1 punkten i säkerhetsutredningslagen. Hänvisningen är befogad eftersom en normal säkerhetsutredning kan behövas för vissa personer som till exempel ansvarar för skyddsarrangemang vid en kärnanläggning. Det kan röra sig om personer som avses i 1 punkten.

7 m §. Säkerhetspersoner. Utskottet föreslår att 4 mom. 2 punkten kompletteras så att den kräver att säkerhetspersonerna avlägger de årliga praktikkrav och nivåprov som gäller användning av de maktmedelsredskap som de bär. Bestämmelsen får följande lydelse:

”2) tillräcklig utbildning i grunderna för legitimiteten i att använda maktmedel, iakttagandet av dessa grunder i praktiska situationer och i användningen av behövliga maktmedelsredskap samt avklarad årlig praktik med tillhörande nivåprov i fysiska maktmedel och maktmedelsredskap,”

Grundlagsutskottet anser i sitt utlåtande att bestämmelserna måste kompletteras när det gäller situationer där en säkerhetsperson inte längre uppfyller de föreskrivna förutsättningarna eller har handlat lagstridigt i sina uppgifter. Utskottet föreslår att paragrafen kompletteras med ett nytt 6 mom. med följande lydelse:

”Tillståndshavaren ska utan dröjsmål sluta anlita personen som säkerhetsperson om han eller hon inte uppfyller villkoren enligt denna lag.”

7 n §. Principer som ska följas i säkerhetspersoners uppgifter samt säkerhetspersoners befogenheter. Utskottet anser att det är nödvändigt att precisera befogenheterna i fråga om obemannade luftfartyg särskilt i samband med transporter och lagring i samband med transporter. Utskottet föreslår att 7 n § 4 mom. kompletteras med en bestämmelse om att *andra befogenheter än de som föreskrivs i 7 v §* får utövas vid tryggnad av transporten och lagringen av kärnämnen eller kärnavfall i syfte att avvärja ett direkt hot mot dessa. Den befogenhet som avses i 7 v § är avsedd att utövas endast på anläggningsområden där luftfart är förbjuden. På andra områden utövas motsvarande befogenhet av polisen.

7 t §. Användning av maktmedel och händelserapport. Grundlagsutskottet har i sitt utlåtande förutsatt att befogenheterna att använda maktmedel binds vid nödvändigheten, försvarbarheten och proportionaliteten i användningen av maktmedel. Utskottet föreslår att 7 t § 1 mom. kompletteras så att det sägs ut att de maktmedel som används ska vara nödvändiga, försvarbara och proportionerliga med tanke på situationen och det intresse som ska skyddas.

7 u §. Maktmedelsredskap och användning av skjutvapen. Grundlagsutskottet anser i sitt utlåtande att de maktmedelsredskap som är tillåtna i uppgifterna bör specificeras uttömmande i lagen och att 7 u § 2 mom. i lagförslaget bör strykas. Ekonomiutskottet föreslår att 2 mom. stryks, varvid numreringen av de övriga momenten i propositionen ändras. Utskottet anser dock att bestämmelserna inte får leda till att nuläget försämrats ur kärnsäkerhetssynpunkt och föreslår därför att 7 u § 1 mom. kompletteras i fråga om förteckningen över tillåtna maktmedelsredskap.

Betänkande EkUB 28/2020 rd

I 1 mom. föreslås bestämmelser om maktmedelsredskap. Ekonomiutskottet föreslår att bestämmelsen kompletteras med en uttömmande förteckning över de lindrigare maktmedelsredskap som är tillåtna enligt 7 u § 1 mom. i lagförslaget. Därmed får 7 u § 1 mom. följande lydelse:

”Maktmedelsredskap som säkerhetsperson får använda är utöver fysiska maktmedel skjutvapen enligt 2 § i skjutvapenlagen (1/1998), gasspray som avses i 11 § i den lagen, handbojor av plast och stål, högst 70 cm långa batonger, teleskopbatong, i 7 n 3 mom. 1 punkten i denna lag avsedda hundar som utbildats för att användas som maktmedel, tryckluftsdreven projektilavfyrare, elpistol, midjefängsel och fotfängsel.”

Den gällande lagen föreskriver bara om rätten att använda maktmedelsredskap, men det finns inga bestämmelser om maktmedelsredskap som säkerhetspersoner får använda. Den mest exakta definitionen av maktmedelsredskap finns för närvarande i tillståndshavarnas säkerhetsreglemente. Innan Strålsäkerhetscentralen godkänner reglementet krävs det också ett brett förfarande med myndighetsutlåtanden i delegationen för skyddsarrangemang på kärnenergiområdet. I delegationen är bland annat inrikesministeriet, Polisstyrelsen, den lokala polisen, försvarsministeriet, Gränsbevakningsväsendet och Tullen representerade. Trots vad som i lagen godkänns som maktmedelsredskap får tillståndshavaren använda endast sådana maktmedelsredskap som presenteras och godkänns i säkerhetsreglementet. De maktmedelsredskap som godkänts för säkerhetspersonerna i säkerhetsreglementet återspeglar således den hotbild av kärnenergiområdet som Skyddspolisen har utarbetat och utifrån vilken Strålsäkerhetscentralen i enlighet med 146 § i kärnenergiförordningen (161/1988) fastställer en dimensionerande hotbeskrivning. Hotnivån kan förändras snabbare än det skulle vara möjligt att ändra lagstiftningen.

Regeringen föreslår att tillåtna maktmedelsredskap ska vara de maktmedelsredskap som avses i bestämmelsen. De tillåtna maktmedelsredskapen är delvis desamma som de maktmedelsredskap som fastställs för väktare i lagen om privata säkerhetstjänster (1085/2015), och motsvarar i fråga om individualiseringen i den nu föreslagna formen definitionerna i 18 § i den lagen.

Utöver de maktmedelsredskap som godkänts för väktare ska det föreskrivas om användning av hundar som maktmedelsredskap. För att en hund ska få användas som maktmedel ska den med godkänt resultat ha genomgått utbildning enligt de krav som Polisyreshögskolan har fastställt. Andra maktmedelsredskap som avses i bestämmelsen och vars egenskaper och verkningar när de används på behörigt sätt är lindrigare än skjutvapens är tryckluftsdreven projektilavfyrare, elpistol, midjefängsel och fotfängsel.

Med undantag för skjutvapen och gassprayer är maktmedelsredskapen inte definierade i lagstiftningen. De formuleringar som föreslås i bestämmelsen kan dock anses specificera de avsedda maktmedelsredskapen tillräckligt entydigt och lämnar inte rum för tolkning. I lagförslaget används de termer som polisen officiellt använder för maktmedelsredskapen i fråga.

Projektilavfyrare avfyrar projektiler som liknar färgkolor. Skottvidden är cirka 70 meter. Projektilerna kan innehålla till exempel målarfärg eller aktiva substanser som används i gassprayer. Avfyraren lämpar sig till exempel för situationer där elpistoler och gassprayer inte har tillräckligt lång skottvidd. Som maktmedelsredskap är projektilavfyraren godkänd för att användas av polis som lindrigare maktmedelsredskap än skjutvapen.

Betänkande EkUB 28/2020 rd

Elpistoler är maktmedelsredskap godkända att användas av polisen. De kan till exempel med hjälp av kvävegas avfyra två nålar på cirka fem meters avstånd. När nålarna träffar målpersonen har de förlamande effekt, så att personen upphör med motståndet eller förhindras att göra motstånd.

Ett midjefängsel är ett maktmedelsredskap godkänt att användas av polisen. Det är ett bälte som fästs runt målpersonens midja. På båda sidorna finns handbojor i stål som fästs runt handlederna och hindrar att händerna används fritt. Bältet har också en rem som hindrar personen från att springa men inte i övrigt hindrar honom eller henne från att röra sig gående. Bältet kan användas i stället för att personen beläggs med bojor i situationer där man till exempel blir tvungen att vänta på att polisen kommer till platsen efter gripandet.

Fotfängsel är för polisen godkända fångsel som är större än vanliga handbojor och som kan fästas runt benen på en gripen person för att förhindra att personen flyr eller gör motstånd till exempel genom att sparka. I vissa exceptionella situationer blir man också tvungen att använda fotfängsel i stället för handbojor på grund av målpersonens fysiska egenskaper.

Innan polisen godkänner maktmedelsredskap för myndighetsbruk ska det göras en konsekvensbedömning på tillbörligt sätt. I 7 u § 1 mom. föreslås som godkända maktmedelsredskap för säkerhetspersoner endast sådana maktmedelsredskap som polisen godkänt för myndighetsbruk och vars eventuella verkningar redan har bedömts på behörigt sätt.

Alla maktmedelsredskap som specificeras i momentet ska dock inte automatiskt stå till säkerhetspersoners förfogande hos tillståndshavaren, utan tillståndshavaren ska i enlighet med 7 o § fastställa i säkerhetsreglementet vilka maktmedelsredskap som får användas. Således ska anpassningen av maktmedelsredskapen till behovet bedömas utifrån tillståndshavarens förslag och godkännas av Strålsäkerhetscentralen, inrikesministeriet och delegationen för skyddsarrangemang på kärnenergiområdet innan redskapen får användas. Dessutom ska säkerhetspersoner ha tillräcklig utbildning i användningen av maktmedelsredskapet i fråga. Detta gäller även verksamheten som hundförare och repetitionsutbildning i samband med detta. I fråga om utbildningen gällande samtliga maktmedelsredskap krävs det redan nu antingen att man genomgått sådan utbildning som i fråga om redskapet föreskrivs för väktare eller att man genomgått utbildning som polisen kräver för det. Dessutom tillkommer eventuella krav på repetitionsutbildning.

7 w §. Hälsoundersökningar och anmälningsrätten för en yrkesutbildad person inom hälso- och sjukvården. På grundval av en utredning anser utskottet att 7 w § 3 mom. 2 punkten är onödig. Syftet med paragrafen är att tillståndshavaren inte ska få information om diagnoser gällande säkerhetspersoner eller personer som arbetar som kärnkraftverksoperatörer i kärnkraftverkets kontrollrum, utan bara om att personen inte lämpar sig för uppgiften. Därför är det onödigt att i läkarens anmälan inkludera information om vilka ytterligare åtgärder som föreslås. Utskottet föreslår att punkten stryks och att de tekniska ändringar som följer av detta görs i momentets struktur.

I den första meningen i 7 w § 5 mom. i propositionen står det att uppgifterna ”kan lämnas genom en teknisk anslutning, på annat sätt i elektronisk form eller muntligen”. Enligt utredning har syftet med meningen varit att helt enkelt föreskriva att anmälan också kan göras i elektronisk form och inte bara muntligt eller skriftligt på papper. Eftersom ett elektroniskt anmälningsätt numera

Betänkande EkUB 28/2020 rd

anses vara jämförbart med andra skriftliga sätt, kan bestämmelsen i första meningen strykas då den är onödig. I analogi med detta föreskrivs det till exempel inte i lagen om transportservice (2017/320) hur motsvarande anmälningar ska lämnas in.

7 x §. Utbildning av säkerhetspersoner i användning av maktmedel. I sitt utlåtande anser grundlagsutskottet att ekonomiutskottet bör komplettera 7 m § i lagförslaget exempelvis så att den kompletterande utbildning som krävs för bärande och användning av maktmedelsredskap ges till exempel av en utbildningsanordnare som godkänts som utbildare i användningen av maktmedel och som skytteinstruktör och som avses i lagen om privata säkerhetstjänster. I bestämmelsen bör det dessutom förutsättas att säkerhetspersonalen avlägger de årliga praktikkrav och nivåprov som gäller användningen av de maktmedelsredskap som de bär. På grund av regleringens struktur föreslår ekonomiutskottet en ny 7 x § om utbildningskrav. Dessutom kompletteras 7 m § med en hänvisning till övningar och nivåprov som gäller användning av maktmedel. Den nya 7 x § får följande lydelse:

”Den kompletterande utbildning som krävs för användning av fysiska maktmedel samt bärande och användning av maktmedelsredskap för säkerhetspersoner som avses i 7 m § ska ges av en i lagen om privata säkerhetstjänster (1085/2015) avsedd utbildningsanordnare som godkänts som utbildare i användningen av maktmedel och som skytteinstruktör. I fråga om andra maktmedel än fysiska maktmedel och sådana maktmedelsredskap som väktare enligt lagen om privata säkerhetstjänster har rätt att använda, ges utbildningen av polisen eller av en utbildare som har rätt att utbilda personer i användningen av maktmedelsredskapen i fråga.”

23§. Handläggning av ansökan om tillstånd. Enligt uppgift syftar den föreslagna bestämmelsen till att harmonisera kärnenergilagen med förvaltningslagen. Därför föreskriver bestämmelsen om en minimitid på 14 dygn i enlighet med förvaltningslagen. Men detta har inte ansetts räcka till i alla situationer, så därför föreslås bestämmelsen ange ett intervall. Utskottet anser det vara viktigt att en längre tidsfrist för hörande ska gälla för projekt av stor betydelse eller omfattning. Men utskottet menar att detta tillräckligt tillgodoses av att förvaltningslagen föreskriver att om en tidsfrist för överklagande eller någon annan tidsfrist som påverkar mottagarens rätt börjar löpa från det att handlingen delgavs, ska kungörelsen och handlingen hållas framlagda för allmänheten tills tidsfristen går ut. Den föreslagna formuleringen i propositionen, enligt vilken handlingen ska hållas framlagd *högst* 30 dygn, kunde ge en vilseledande bild av att 30 dygn är maximitiden för att ha kungörelsen framlagd. Formuleringen kunde ge en vilseledande bild av att kungörelsen inte kan vara framlagd längre än så heller i sådana situationer där tiden för sökande av ändring eller någon annan tidsfrist som påverkar mottagarens rätt börjar löpa från det att handlingen delgavs.

Ekonomiutskottet föreslår följaktligen att bestämmelserna harmoniseras med de allmänna förvaltningsrättsliga bestämmelserna så att maximitiden på ”högst 30” dygn stryks i bestämmelsen.

Dessutom föreslår utskottet att bestämmelserna om kungörelse i 5 mom. preciseras genom en hänvisning till att kungörelsen dessutom ska offentliggöras i kommunen i fråga enligt följande: ”Information om kungörelsen ska publiceras i kommunen. Bestämmelser om kommunala tillkännagivanden finns i 108 § i kommunallagen (410/2015).”

Betänkande EkUB 28/2020 rd

FÖRSLAG TILL BESLUT

Ekonomiutskottets förslag till beslut:

Riksdagen godkänner lagförslag 2 och 3 i proposition RP 8/2020 rd utan ändringar.

Riksdagen godkänner lagförslag 1 i proposition RP 8/2020 rd med ändringar. (Utskottets ändringsförslag)

Utskottets ändringsförslag

1.

Lag

om ändring av kärnenergilagen

I enlighet med riksdagens beslut

upphävs i kärnenergilagen (990/1987) 82 § 11 punkten, sådan den lyder i lag 676/2015, *ändras* 3 § 1 mom. 6 punkten, 7 §, 7 g § 2 mom., 7 l—7 o §, 7 q § 1 mom. 22 punkten, 23 § 5 mom. och 75 §, av dem 3 § 1 mom. 6 punkten sådan den lyder i lag 1420/1994, 7 g § 2 mom. och 7 q § 1 mom. 22 punkten sådana de lyder i lag 905/2017, 7 l § sådan den lyder i lagarna 342/2008 och 410/2012, 7 m och 7 o § sådana de lyder i lagarna 342/2008 och 861/2011, 7 n § sådan den lyder i lag 342/2008, 23 § 5 mom. sådant det lyder i lag 260/2017 och 75 § sådan den lyder i lag 1019/2015, samt

fogas till 6 a §, sådan den lyder i lagarna 1420/1994, 342/2008 och 905/2017, ett nytt 3 mom., varvid det nuvarande 3 mom. blir 4 mom., till 7 i §, sådan den lyder i lagarna 342/2008, 269/2011, 410/2012 och 905/2017, ett nytt 7 mom., till lagen nya 7 s—7 x § och till 23 §, sådan den lyder i lag 260/2017, ett nytt 6 mom. som följer:

3§

Definitioner

I denna lag avses med

6) *skyddsarrangemang* åtgärder som behövs för att skydda användningen av kärnenergi mot verksamhet som äventyrar kärn- eller strålsäkerheten och som vidtas inom kärnanläggningen eller på dess område, på någon annan plats eller i transportmedel där kärnenergi används,

Betänkande EkUB 28/2020 rd

6 a §

Ombesörjande av kärnavfall som uppkommit i Finland

Kärnavfall som avses i 2 mom. 1 punkten får slutförvaras i en medlemsstat i Europeiska unionen eller i ett tredjeland som tar emot avfall, om Finland vid tidpunkten för överföringen har ett giltigt fördrag med den mottagande staten i fråga. Europeiska kommissionen ska underrättas om ett fördrag avsedd i artikel 4 i rådets direktiv (2011/70/Euratom) med ett tredjeland, och innan en överföring görs ska det i tillräcklig utsträckning säkerställas att den mottagande staten har säker förfaranden för kärnavfallshantering. Närmare bestämmelser om de åtgärder som ska vidtas, när mottagande land är ett tredjeland, för att säkerställa att den mottagande staten har säker förfaranden för kärnavfallshantering utfärdas genom förordning av statsrådet.

7 §

Skydds- och beredskapsarrangemang samt andra därmed jämförbara arrangemang

En förutsättning för användning av kärnenergi är att skyddsarrangemangen och beredskapsarrangemangen samt övriga arrangemang för att begränsa kärnskador och skydda användningen av kärnenergi mot verksamhet som äventyrar kärn- eller strålsäkerheten är tillräckliga.

7 g §

Nedläggning

Tillståndssökande och tillståndshavare ska ha en nedläggningsplan. Om inte något annat anges i tillståndsvillkoren, ska tillståndshavaren under den tid då verksamhet enligt drifttillståndet pågår, regelbundet med högst sex års intervall förelägga arbets- och näringsministeriet en uppdaterad nedläggningsplan för godkännande. Under den tid då verksamhet enligt nedläggningstillståndet pågår ska planen hållas uppdaterad och den uppdaterade planen ska lämnas till Strålsäkerhetscentralen för godkännande. Planen kan godkännas om den uppfyller de närmare krav som fastställs. Kravet stiftas i statsrådets förordning som utfärdas genom 82 § 3 punkten.

7 i §

Personal

Tillståndshavaren och tillståndssökanden ska genom en i säkerhetsutredningslagen (726/2014) avsedd säkerhetsutredning eller ett intyg över säkerhetsutredning säkerställa att den som anställs i anställningsförhållande eller uppdragsförhållande är oförvitlig och tillförlitlig, om en säkerhetsutredning enligt 19 § 1 mom. 1 eller 4 punkten eller 21 § 1 mom. 5 punkten i den lagen får göras

Betänkande EkUB 28/2020 rd

om personen i fråga. En säkerhetsutredning måste göras innan personen ges självständigt tillträde till ett område som avses i 21 § 1 mom. 5 punkten i säkerhetsutredningslagen eller tillgång till uppgifter som avses i den punkten och som kan användas för att äventyra kärn- eller strålsäkerheten, eller innan personen deltar i transport av kärnämnen. Tillståndshavaren ska också säkerställa att motsvarande säkerhetsutredningar har gjorts i fråga om personalen hos de leverantörer och underleverantörer som tillståndshavaren anlitar.

71 §

Skyddsarrangemang

Tillståndshavaren ska ha skyddsarrangemang för att skydda användningen av kärnenergi inom kärnanläggningen och på dess område. Tillståndshavaren ska ha skyddsarrangemang också på andra platser eller i transportmedel där kärnenergi används. Skyddsarrangemangen och de ändringar som görs i dem ska vara godkända av Strålsäkerhetscentralen.

Skyddsarrangemangen ska vara tillräckliga i förhållande till de hot som riktar sig mot användningen av kärnenergi och till skyddsbehoven.

Tillståndshavaren ska informera dem som arbetar på eller har ärende till anläggningsområdet om skyddsarrangemangen.

7 m §

Säkerhetspersoner

Tillståndshavaren ska ha tillräckligt med säkerhetspersoner. Säkerhetspersonernas uppgift är att skydda kärnanläggningens drift samt transporter och lagringen av kärnämnen och kärnavfall i anslutning till driften av kärnanläggningen mot verksamhet som äventyrar kärn- eller strålsäkerheten. Säkerhetspersoner ska anlitas från och med den tidpunkt då tillstånd att uppföra kärnanläggningen beviljas ända tills kärnämnen har förts bort från anläggningen och kärnavfallet har förts bort från anläggningen eller placerats i slutförvar på anläggningsområdet. Säkerhetspersoner ska anlitas också vid transport av kärnämnen och kärnavfall som anknyter till anläggningens drift och vid temporär lagring i anslutning till transporter.

Annan användning av säkerhetspersoner än sådan som avses i 1 och 2 mom. i denna paragraf är förbjuden

Som säkerhetsperson får endast sådan person arbeta som har

1) ett giltigt godkännande enligt 10 § i lagen om privata säkerhetstjänster (1085/2015),
2) tillräcklig utbildning i grunderna för legitimiteten i att använda maktmedel, och iakttagandet av dessa grunder i praktiska situationer och i användningen av behövliga maktmedelsredskap samt avklarad årlig praktik med tillhörande nivåprov i fysiska maktmedel och maktmedelsredskap,

3) behövlig utbildning i och förtrogenhet med de särskilda förhållanden som råder vid det objekt som ska skyddas och

4) ett anställningsförhållande hos en tillståndshavare eller en innehavare av näringstillstånd för den privata säkerhetsbranschen.

En säkerhetsperson ska kunna identifieras som säkerhetsperson utifrån sin dräkt. Dräkten och de märken som används på den ska tydligt skilja sig från uniformer och militärdräkter som poli-

Betänkande EkUB 28/2020 rd

sen, Gränsbevakningsväsendet, Försvarsmakten, Tullen, Brottpåföljdsmyndigheten och räddningsförvaltningen använder samt från officiella märken och texter på dessa uniformer och militärdräkter. Strålsäkerhetscentralen kan förbjuda användningen av en dräkt, ettärke eller en text som inte motsvarar bestämmelserna i denna lag.

Tillståndshavaren ska utan dröjsmål sluta anlita en person som säkerhetsperson om han eller hon inte uppfyller villkoren enligt denna lag.

7 n §

Principer som ska följas i säkerhetspersoners uppgifter samt säkerhetspersoners befogenheter

Säkerhetspersoner ska i sina uppgifter följa de allmänna principer som enligt 6 § i lagen om privata säkerhetstjänster ska iakttas i bevakningsuppgifter och skyldigheten enligt 7 § i den lagen att informera den som blir föremål för åtgärderna eller en företrädare för den personen om vad åtgärderna grundar sig på.

För att utföra sin uppgift enligt 7 m § 1 mom. har säkerhetspersoner rätt att

- 1) vägra tillträde till anläggningsområdet,
- 2) avlägsna en person från området av kärnanläggning,
- 3) hindra en person från att delta eller ingripa i transporten av kärnämnen eller kärnavfall,
- 4) hindra en person från att fly,
- 5) gripa en person,
- 6) visitera en gripen person och kontrollera saker som han eller hon medför,
- 7) frånta personen ett föremål eller ämne som skulle kunna användas för att skada människor eller egendom,

8) avlägsna ett hinder,

9) tillfälligt omhänderta ett i 2 § 1 mom. 22 punkten i luftfartslagen (864/2014) avsett obemannat luftfartyg, förhindra att det används eller på annat sätt ingripa i dess färd med iakttagande av bestämmelserna i 7 v § i denna lag.

Säkerhetsperson har dessutom rätt att

1) medföra hund på motsvarande sätt som i lagen om privata säkerhetstjänster föreskrivs om väktarens rätt att medföra hund och, om personen har den utbildning som behövs för det, använda en hund som maktmedel som med personen som förare med godkänt resultat har genomgått utbildning som uppfyller de krav som Polisyrkeshögskolan har fastställt;

2) utföra säkerhetsvisitation och drogtest som avses i 7 s §.

Befogenheterna gäller inom det anläggningsområde där trafik och vistelse har begränsats med stöd av bestämmelserna i 9 kap. 8 § i polislagen (872/2011) och i sådana andra delar av anläggningsområdet till vilka tillträdet har begränsats. Befogenheterna enligt 7 v § gäller dock inom ett område där luftfart är förbjuden med stöd av 11 § i luftfartslagen. **Andra befogenheter än de som föreskrivs i 7 v §** får dessutom utövas vid tryggande av transporten och lagringen av kärnämnen eller kärnavfall i syfte att avvärja ett direkt hot mot dessa.

Av en situation, där det konstateras eller finns anledning att misstänka verksamhet som riktar sig mot en kärnanläggnings drift eller mot kärnmaterial eller kärnavfall och som äventyrar kärn- eller strålsäkerheten, måste anmälas till polisen utan tidsutdräkt. Ledningsansvaret överförs på polisen när polismannen i fråga meddelar att han eller hon övertar ledningsansvaret.

Betänkande EkUB 28/2020 rd

7 o §

Säkerhetsreglemente

Tillståndshavaren för en kärnanläggning ska ha ett säkerhetsreglemente som innehåller information om skyddsarrangemangen. Säkerhetsreglementet ska uppdateras regelbundet. Säkerhetsreglementet ska vara godkänt av Strålsäkerhetscentralen. Godkännande krävs också innan säkerhetsreglementet ändras.

Säkerhetsreglementet ska innehålla uppgifter om

- 1) riskhanteringsprocesser och skyddsbehov,
- 2) ledningen för den organisation som ansvarar för skyddsarrangemangen och om hur organisationens verksamhet har ordnats,
- 3) säkerhetspersonernas uppgifter och ansvar inom den organisation som ansvarar för skyddsarrangemangen samt om den utbildning säkerhetspersoner ska ha,
- 4) säkerhetsvisitationer och drogtester,
- 5) skyddet av kärnanläggningen och tryggnad av transporter av kärnämnen och kärnavfall,
- 6) de viktigaste instruktioner som ges säkerhetspersoner,
- 7) de anordningar för övervakning, de maktmedelsredskap och den övriga utrustning som används,
- 8) övningar som hänför sig till skyddsarrangemangen och åtgärder för att säkerställa att personalen kan hantera maktmedelsredskapen,
- 9) samarbetet med polisen,
- 10) andra arrangemang som behövs för att en säker användning av kärnenergin ska kunna säkerställas.

För att säkerhetsreglementet ska godkännas förutsätts det att

- 1) de uppgifter som avses i 2 mom. har presenterats i tillräcklig omfattning,
- 2) skyddsarrangemangen står i rätt proportion till de hot som riktar sig mot användningen av kärnenergi,
- 3) det finns tillräckligt med säkerhetspersoner och att säkerhetspersonerna uppfyller behörighetsvillkoren.

Strålsäkerhetscentralen kan kräva att ett säkerhetsreglemente ändras, om det behövs för att kärnanläggningarnas skyddsarrangemang ska vara enhetliga eller för att trygga kärn- eller strålsäkerheten.

Innan säkerhetsreglementet godkänns eller ändras ska Strålsäkerhetscentralen ge inrikesministeriet och den delegation som avses i 56 § 3 mom. tillfälle att bli hörda, om inte detta är klart onödigt på grund av att de ändringar som föreslås i säkerhetsreglementet är obetydliga.

7 q §

Allmänna säkerhetsföreskrifter

Strålsäkerhetscentralen meddelar närmare föreskrifter om detaljer av teknisk karaktär beträffande de principer och de krav som föreskrivs i detta kapitel, i fråga om

22) planering och genomförande av skyddsarrangemangen vid användningen av kärnenergi samt personsäkerhet, datasäkerhet, säkerhetsövervakning, säkerhetspersoners dräkt, säkerhets-

Betänkande EkUB 28/2020 rd

reglemente, beredskap inför hotfulla situationer och agerande i hotfulla situationer samt märkning av det område vid en kärnanläggning som omfattas av begränsning av trafik och vistelse,

7 s §

Säkerhetsvisitation och drogtestning

För att trygga en säker användning av kärnenergi har säkerhetsperson rätt att utföra säkerhetsvisitation av de personer som arbetar vid kärnanläggningen och andra personer som har ärende till anläggningsområdet, föremål vad de har med eller av fordon som finns inom eller kommer in på anläggningsområdet samt av personer och föremål vad han eller hon har med eller fordon som deltar i transporten av kärnämnen och kärnavfall. Visitation genomförs i första hand med hjälp av en metalldetektor eller annan motsvarande teknisk anordning. Visitation kan också genomföras på något annat lämpligt sätt.

Säkerhetsperson har dessutom rätt att i samband med säkerhetsvisitation frånta en person ett föremål eller ämne som kan användas för att skada människor eller egendom. De föremål eller ämnen som fråntagits någon i samband med visitation ska utan dröjsmål överlämnas till polisen eller, om det inte enligt lag finns hinder för det, återlämnas till personen när han eller hon avlägsnar sig från området.

De som arbetar vid kärnanläggningen eller som har ärende till anläggningen eller som deltar i transporten av kärnämnen eller kärnavfall är skyldiga att på anmodan av säkerhetspersoner genomgå prov för att konstatera om de intagit alkohol eller något annat berusningsmedel. På provtagningen tillämpas bestämmelserna i 9 kap. 2 § i tvångsmedelslagen.

Den som vägrar genomgå säkerhetsvisitation eller provför att konstatera eventuellt intag av alkoholeller annat berusningsmedel eller är påverkad av berusningsmedel måste avlägsnas från anläggningsområdet eller förhindras att delta i transporten av kärnämnen eller kärnavfall.

7 t §

Användning av maktmedel och händelserapport

Säkerhetsperson har rätt att använda maktmedel om en person flyr gripande eller genom att göra motstånd försöker undvika eller förhindra en åtgärd enligt 7 n § 2 mom. Maktmedel får användas också för att avlägsna ett hinder och för att ingripa i obemannade luftfartygs färd. **De maktmedel som används ska vara nödvändiga, försvarbara och proportionerliga med tanke på situationen och det intresse som ska skyddas.** Bestämmelser om överskridits vid användning av maktmedel finns i 4 kap. 6 § 2 och 3 mom. i strafflagen (39/1889).

Den gripne ska utan dröjsmål överlämnas till polisen och de föremål eller ämnen som fråntagits personen ska utan dröjsmål överlämnas till polisen eller, om det inte enligt lag finns hinder för det, återlämnas till personen.

På säkerhetspersonens skyldighet att avfatta en händelserapport om gripande eller om användning av maktmedel samt på tillståndshavarens skyldighet att bevara och förstöra händelserapporterna tillämpas vad som i 8 § i lagen om privata säkerhetstjänster föreskrivs om väktarens skyldighet att avfatta en händelserapport och om näringstillståndsinnehavarens skyldighet att bevara

Betänkande EkUB 28/2020 rd

och förstöra händelserapporter. Om skjutvapen har använts ska dessutom polisen utan dröjsmål underrättas om saken.

Om en säkerhetsperson vid utförande av sina uppgifter får kännedom om att ett i 15 kap. 10 § 1 mom. i strafflagen avsett brott har begåtts, ska säkerhetspersonen utan dröjsmål anmäla brottet till polisen. Anmälningsskyldighet föreligger dock inte, om säkerhetspersonen skulle bli tvungen att ange någon av personer som avses i 2 mom. i den paragrafen.

7 u §

Maktmedelsredskap och användning av skjutvapen

Maktmedelsredskap som säkerhetsperson får använda är **utöver fysiska maktmedel** skjutvapen enligt 2 § i skjutvapenlagen (1/1998), gasspray som avses i 11 § i den lagen, handbojor **av plast och stål**, högst 70 cm långa batonger, teleskopbatong, ~~samt~~ i 7 n 3 mom. 1 punkten i denna lag avsedda hundar som utbildats för att användas som maktmedel, **tryckluftsdreven projektilavfyrare, elpistol, midjefängsel och fotfängsel.**

~~Som maktmedelsredskap kan i säkerhetsreglementet dessutom godkännas maktmedelsredskap vars egenskaper och verkningar när de används på behörigt sätt är lindrigare än skjutvapens, om detta är motiverat för att trygga en säker användning av kärnenergin.~~

På bärandet av maktmedelsredskap tillämpas vad som i 20 § i lagen om privata säkerhetstjänster föreskrivs om hur en väktare ska bära sina maktmedelsredskap. Avvikelse från sättet att bära maktmedelsredskap får göras, om det är motiverat med beaktande av arbetarskyddet eller kärn- eller strålsäkerheten.

Säkerhetspersoner får bära skjutvapen endast om det med hänsyn till omständigheterna är nödvändigt för uppdraget.

Skjutvapen får användas endast när en persons verksamhet kan orsaka direkt och allvarlig fara för annans liv eller hälsa eller för kärn- eller strålsäkerheten och det inte finns något lindrigare sätt att undvika faran. Skjutvapen får dessutom användas i brådskande och viktiga uppdrag för att avlägsna föremål, djur eller motsvarande hinder. Skjutvapen får användas för att skingra folksamlingar endast om det i vapnen används gaspatroner eller andra motsvarande patroner i enlighet med särskilda föreskrifter.

Med användning av skjutvapen avses avlossande av skott eller en varning för detta, eller ett hot om användning av skjutvapnet

7 v §

Ingripande i obemannade luftfartygs färd

För tryggnad av kärn- eller strålsäkerheten har säkerhetsperson för ett kärnkraftverk rätt att med hjälp av en teknisk anordning eller maktmedel tillfälligt omhänderta ett obemannat luftfartyg eller hindra dess användning eller annars ingripa i dess färd, om det obehörigen kommer in på ett område som tillståndshavaren stadigvarande förfogar över och där luftfart är förbjuden med stöd av 11 § i luftfartslagen.

Säkerhetsperson hos ett kärnkraftverks tillståndshavare får i en i 1 mom. avsedd situation kortvarigt använda en teknisk anordning som inte orsakar olägenhet för kärn- eller strålsäkerheten eller mer än ringa störningar i annan radiokommunikation eller i ett allmänt kommunikationsnät

Betänkande EkUB 28/2020 rd

anordningar eller tjänster. En teknisk anordning får användas om det är försvarligt med hänsyn till hur viktigt och brådskande uppdraget är, hur farlig det obemannade luftfartygets verksamhet är och vilka resurser som står till förfogande samt med hänsyn till övriga omständigheter som är relevanta för en helhetsbedömning av situationen. Tekniska anordningar får användas endast i den utsträckning och så länge som det nödvändigt krävs för att utföra uppdraget. Den säkerhetsperson som utövar befogenheterna i fråga måste ha tillräcklig kompetens och utbildning i förhållande till uppdraget.

Säkerhetsperson har rätt att behandla radiokommunikation, förmedlingsuppgifter och lokaliseringssuppgifter som har samband med användningen av obemannade luftfartyg, i syfte att ingripa i ett i 1 mom. avsett obemannat luftfartygs färd eller för att identifiera luftfartyget eller en del i dess helhetssystem och för att fastställa dess position. Uppgifter om radiokommunikation, förmedlingsuppgifter och lokaliseringssuppgifter ska utan dröjsmål utplånas efter att uppdraget utförts, om inte något annat föreskrivs i lag.

Ett obemannat luftfartyg som har omhändertagits ska överlämnas till polisen utan dröjsmål.

Över ett ingripande i ett obemannat luftfartygs färd, över hindrande av användningen av ett sådant och över omhändertagande av ett sådant ska det avfattas en händelserapport enligt 7 t §.

Transport- och kommunikationsverket ska underrättas om användningen av en teknisk anordning.

7 w §

Hälsoundersökningar och anmälningsrätten för en yrkesutbildad person inom hälso- och sjukvården

Tillståndshavaren ska årligen och i övrigt vid behov genom hälsoundersökningar som genomförs av företagshälsovården försäkra sig om att säkerhetspersoner och de personer som arbetar som kärnkraftverksoperatörer i kärnkraftverkets kontrollrum med hänsyn till hälsotillståndet är lämpliga för sina uppgifter. Bestämmelser om arbetstagarens skyldighet att delta i hälsoundersökning finns i 13 § i lagen om företagshälsovård (1383/2001).

Läkare och andra i lagen om yrkesutbildade personer inom hälso- och sjukvården (559/1994) avsedda yrkesutbildade personer inom hälso- och sjukvården har trots sekretessbestämmelserna rätt att till tillståndshavarens ansvariga föreståndare, till den person som ansvarar för skyddsarrangemangen och till Strålsäkerhetscentralen anmäla en kärnkraftverksoperatör vid kärnkraftverket och till polisen av en säkerhetsperson som läkaren eller den yrkesutbildade personen inom hälso- och sjukvården utifrån patientuppgifterna, ett möte med personen eller en undersökning med hänsyn till personens hälsotillstånd eller beteende av grundad anledning anser vara olämplig för sitt uppdrag eller utgöra en risk för kärn- eller strålsäkerheten. Innan en anmälan görs ska den berörda personen informeras om rätten att göra anmälan och om hälsotillståndets inverkan på funktionsförmågan hos dem som arbetar som säkerhetsperson eller kärnkraftverksoperatörer.

I en anmälan får endast ges uppgifter **om att** den person som är föremål för anmälan eventuellt inte är lämplig för sin uppgift eller att denne kan utgöra en kärn- eller strålsäkerhetsrisk, **och**

~~2) vilka andra åtgärder som läkaren eller någon annan yrkesutbildad person inom hälso- och sjukvården föreslår för att närmare utreda hälsotillståndet eller dess inverkan på skötseln av uppgiften.~~

Tillståndshavarens ansvarige föreståndare, den person som ansvarar för skyddsarrangemangen, Strålsäkerhetscentralen och polisen får använda den information som ges i anmälan endast för

Betänkande EkUB 28/2020 rd

att vidta sådana omedelbara åtgärder som är nödvändiga med tanke på kärn- eller strålsäkerheten. Uppgifterna i anmälan ska utplånas så snart de inte längre behövs för att genomföra säkerhetsuppgifter.

~~Uppgifterna kan lämnas genom en teknisk anslutning, på annat sätt i elektronisk form eller muntligen.~~ Tillståndshavaren ska säkerställa att Strålsäkerhetscentralen eller polisen har fått kännedom om anmälan.

7 x § (Ny)

Utbildning av säkerhetspersoner i användning av maktmedel

Den kompletterande utbildning som krävs för användning av fysiska maktmedel samt bärande och användning av maktmedelsredskap för säkerhetspersoner som avses i 7 m § ska ges av en i lagen om privata säkerhetstjänster (1085/2015) avsedd utbildningsanordnare som godkänts som utbildare i användningen av maktmedel och som skytteinstruktör. I fråga om andra maktmedel än fysiska maktmedel och sådana maktmedelsredskap som väktare enligt lagen om privata säkerhetstjänster har rätt att använda, ges utbildningen av polisen eller av en utbildare som har rätt att utbilda personer i användningen av maktmedelsredskapen i fråga.

23 §

Handläggning av ansökan om tillstånd

En tillståndsansökan som gäller ett projekt som avses i 4 mom. ska delges genom offentlig kungörelse. Bestämmelser om offentlig kungörelse finns i förvaltningslagen (434/2003). Den offentliga kungörelsen ska dock hållas tillgänglig i minst 14 ~~och högst 30~~ dygn. Dessutom ska kommunerna delge ansökan som ett kommunalt tillkännagivande. **Information om kungörelsen ska publiceras i kommunen. Bestämmelser om kommunala tillkännagivanden finns i 108 § i kommunallagen (410/2015).** Bestämmelser om kommunala tillkännagivanden finns i 108 § i kommunallagen (410/2015). Närings-, trafik- och miljöcentralen ska dessutom ges tillfälle att ge ett utlåtande om ansökan. Registrerade föreningar och stiftelser vars syfte är att främja miljöskydd, hälsoskydd eller naturvård eller trivseln i boendemiljön och inom vars verksamhetsområde miljökonsekvenserna framträder kan framföra sin åsikt om ansökan.

Utöver vad som föreskrivs i 62 a § i förvaltningslagen ska det i en offentlig kungörelse dessutom finnas uppgift om den information som anges i 4 mom. och i 13 § i denna lag och om fullgörandet av de skyldigheter som gäller hörande i samband med informationen och om tidsfristerna för höranden.

75 §

Sökande av ändring och verkställighet av beslut

Omprövning av ett besiktningsorgans beslut får begäras. Bestämmelser om begäran av omprövning finns i förvaltningslagen.

Betänkande EkUB 28/2020 rd

Bestämmelser om sökande av ändring i förvaltningsdomstol finns i lagen om rättegång i förvaltningsärenden (808/2019). Den lagen tillämpas dock på ändringssökande endast om inte något annat följer av Euratomfördraget.

Om statsrådet har fattat ett principbeslut med stöd av 11 § eller ett beslut med stöd 46 §, får det inte överklagas genom besvär.

På besvärsrätten i fråga om sådana beslut av statsrådet som gäller verksamhet enligt 2 § 1 mom. 2 punkten och på vilka gruvlagen tillämpas ska dock bestämmelserna om besvär rätt i 165 § i gruvlagen tillämpas.

På sökande av ändring i sådana beslut om finansiering av projekt som statens kärnavfallshanteringsfond fattat med stöd av 53 d § tillämpas 34 och 35 § i statsunderstödslagen.

I fråga om sökande av ändring i beslut som statens kärnavfallshanteringsfond fattat ska fonden innan ett ärende som gäller begäran om omprövning avgörs eller bemötande avges i ett besvärssärende begära ett utlåtande av arbets- och näringsministeriet.

Beslut som meddelats med stöd av 42 §, 43 § 2 eller 3 mom., 44 eller 47 §, 49 § 1 mom., 52 § 1–3 eller 5 mom., 53 a § 2 mom., 53 b § 2 mom., 63 § 1 mom. 5 punkten och 66 eller 68 § samt beslut som meddelats med stöd av 65 §, om så har bestämts i beslutet, får verkställas trots att ändring har sökts.

Denna lag träder i kraft den 20.

Tillståndshavaren måste bringa de säkerhetsreglementen som godkänts före ikraftträdandet av denna lag i överensstämmelse med 7 o § och lämna dem till Strålsäkerhetscentralen för godkännande inom ett år från ikraftträdandet.

2.

Lag

om ändring av 21 § säkerhetsutredningslagen

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i säkerhetsutredningslagen (726/2014) 21 § 1 mom. 5 punkten som följer:

Betänkande EkUB 28/2020 rd

21 §

När får en begränsad säkerhetsutredning av person göras

En begränsad säkerhetsutredning av person får göras i fråga om den som ska utses till ett anställningsförhållande eller ett uppdrag eller som arbetar i ett anställningsförhållande eller med ett uppdrag och som

5) deltar i transport av kärnämnen eller kärnavfall eller har tillträde till en kärnanläggning eller genom tillträde till det område där en kärnanläggning byggs eller annars genom deltagande i planeringen eller byggandet av en kärnanläggning har tillgång till uppgifter om faktorer som inverkar på kärnanläggningens säkerhet eller har tillträde till platser där kärnämnen används eller lagras eller till sådana platser där strålkällor används eller lagras och där mängden radioaktiva ämnen motsvarar eller överskrider den aktivitetsnivå för slutna strålkällor med hög aktivitet som avses i strålskyddslagstiftningen.

Denna lag träder i kraft den 20.

3.

Lag

om ändring av gruvlagen

I enlighet med riksdagens beslut
upphävs i gruvlagen (621/2011) 162 § 2 mom. och 165 § 2 mom., av dem 162 § 2 mom. sådant det lyder i lag 1005/2015,
ändras 40 § 1–3 och 5 mom., 57 § 1 och 2 mom., 58 § 1–6 mom., 74 § 4 mom., 75 § 4 mom., rubriken för 162 § och 162 § 1 mom., 163 och 164 § samt 166 § 1 och 2 mom., av dem 58 § 2 mom. sådant det lyder i lag 915/2013, rubriken för 162 § och 162 § 1 mom. samt 164 § sådana de lyder i lag 1005/2015, som följer:

Betänkande EkUB 28/2020 rd

40 §

Information om tillståndsansökan

Tillståndsmyndigheten ska delge en ansökan om malmetningstillstånd, gruvtillstånd eller guldvaskningstillstånd genom offentlig kungörelse. Bestämmelser om offentliga kungörelser finns i förvaltningslagen. Informationen om kungörelsen ska med iakttagande av 108 § i kommunallagen (410/2015) också publiceras i kommunerna inom det område påverkas av verksamheten. Tillståndsmyndigheten ska publicera informationen om offentliggörande av kungörelsen i åtminstone en tidning med allmän spridning inom det område som påverkas av verksamheten, om inte ärendet är av ringa betydelse eller publicering annars är onödig. Tillståndsmyndigheten ska separat lämna information om kungörelsen till de parter som saken särskilt berör.

Av kungörelsen ska det framgå vad förfarande ska iaktas när anmärkningar görs och åsikter läggs fram. Kungörelsen och ansökningshandlingarna ska hållas tillgängliga minst i 30 dagar på tillståndsmyndighetens webbplats.

Trots 26 § i lagen om samfälligheter kan tillståndsmyndigheten delge ett icke konstituerat delägarlag för ett samfällt område en ansökan genom offentlig kungörelse med iakttagande av 1 mom. Om ärendet gäller delägarnas rättigheter i annat än ringa utsträckning, ska tillståndsmyndigheten publicera informationen om offentliggörande av kungörelsen i åtminstone en tidning med allmän spridning inom det område som påverkas av verksamheten.

Närmare bestämmelser om kungörelsens innehåll och offentliggörande av kungörelsen får utfärdas genom förordning av statsrådet.

57 §

Meddelande av tillståndsbeslut

Tillståndsmyndigheten ska delge ett beslut som gäller malmetningstillstånd, gruvtillstånd, guldvaskningstillstånd och gruvområdesinlösningstillstånd genom offentlig kungörelse. Bestämmelser om offentlig kungörelse finns i förvaltningslagen.

Utöver vad som i 62 a § i förvaltningslagen föreskrivs om kungörelsens innehåll ska i en kungörelse om ett tillståndsbeslut också besvärstiden anges.

58 §

Information om tillståndsbeslut

Tillståndsbeslutet om malmetningstillstånd, gruvtillstånd och guldvaskningstillstånd ska sändas till sökanden, och dem som uttryckligen har begärt det samt till tillsynsmyndigheterna och de myndigheter som bevakar allmänna intresse i ärendet. Beslutet ska dessutom sändas till de kommuner, närings-, trafik- och miljöcentraler och andra myndigheter som delgetts ärendet under handläggningen eller av vilka utlåtande har begärts.

Information om meddelande av beslutet ska sändas per brev eller elektroniskt till de parter som avses i 40 § 1 mom. och till dem som framställt anmärkningar och åsikter i ärendet. Besluten del-

Betänkande EkUB 28/2020 rd

ges som sådan vanlig elektronisk delgivning som avses i 19 § i lagen om elektronisk kommunikation i myndigheternas verksamhet.

En kopia av ett beslut om beviljande av gruvtillstånd ska omedelbart sändas till Strålsäkerhetscentralen och till Lantmäteriverket.

Om ett icke konstituerat delägarlag för ett samfällt område ska underrättas om beslutet, tillämpas vad som föreskrivs om information om tillståndsansökan i 40 § 3 mom.

Om beslutet omfattar samernas hembygdsområde eller gäller ett sådant projekt som avses i 38 § 2 mom., ska en kopia av beslutet sändas till sametinget. Om beslutet omfattar skoltområdet ska en kopia av det sändas till skolternas bystämma, och om det omfattar det särskilda renskötselområdet ska en kopia av beslutet sändas till det berörda renbeteslaget.

Information om en kungörelse enligt 57 § ska publiceras i kommunerna inom det område som påverkas av verksamheten. Bestämmelser om kommunala tillkännagivanden finns 108 § i kommunallagen. Information om offentliggörande av kungörelsen ska publiceras i åtminstone en tidning med allmän spridning inom det område som påverkas av beslutet, om inte ärendet är av ringa betydelse eller det annars är onödigt att publicera informationen.

74 §

Meddelande av beslut om överföring av tillstånd och information om detta

Gruvmyndigheten ska sörja för att uppgift om beslutet utan dröjsmål offentliggörs som ett kommunalt tillkännagivande av de kommuner vars områden beslutet om överföring av tillstånd gäller. Bestämmelser om kommunala tillkännagivanden finns 108 § i kommunallagen.

75 §

Meddelande av förbehållsbeslut och information om detta

Gruvmyndigheten ska sörja för att uppgift om beslutet utan dröjsmål offentliggörs som ett kommunalt tillkännagivande av de kommuner där förbehållsområdet finns. Bestämmelser om kommunala tillkännagivanden finns 108 § i kommunallagen.

162 §

Ändringssökande i gruvmyndighetens beslut

Bestämmelser om sökande av ändring förvaltningsdomstol finns i lagen om rättegång i förvaltningsärenden (808/2019).

Betänkande EkUB 28/2020 rd

163 §

Ändringsökande i statsrådets beslut

Bestämmelser om sökande av ändring förvaltningsdomstol finns i lagen om rättegång i förvaltningsärenden.

164 §

Ändringsökande i besiktningsorgans beslut

Omprövning av ett besiktningsorgans beslut får begäras. Bestämmelser om begäran av omprövning finns i förvaltningslagen.

Bestämmelser om sökande av ändring i förvaltningsdomstol finns i lagen om rättegång i förvaltningsärenden.

166 §

Hur beslut av förvaltningsdomstolen ska meddelas

Utöver bestämmelserna i lagen om rättegång i förvaltningsärenden, förvaltningsdomstolens beslut måste meddela vid offentliggörande kungörelse vad som föreskrivs i 57 §.

Förvaltningsdomstolen ska dessutom sörja för att den kommun där verksamheten bedrivs och andra kommuner där skadliga konsekvenser av verksamheten uppträder utan dröjsmål offentliggör beslutet som ett kommunalt tillkännagivande. Bestämmelser om kommunala tillkännagivanden finns 108 § i kommunallagen.

Denna lag träder i kraft den 20.

Betänkande EkUB 28/2020 rd

Helsingfors 5.11.2020

I den avgörande behandlingen deltog

ordförande Juhana Vartiainen saml
medlem Atte Harjanne gröna
medlem Mari Holopainen gröna
medlem Hannu Hoskonen cent
medlem Eeva Kalli cent
medlem Matias Mäkynen sd
medlem Minna Reijonen saf
medlem Janne Sankelo saml
medlem Joakim Strand sv
medlem Veikko Vallin saf
medlem Tuula Väättäinen sd
medlem Johannes Yrttiaho vänst
ersättare Heikki Vestman saml.

Sekreterare var

utskottsråd Lauri Tenhunen.